

*Dvě odlišné představy o zbožnosti:
svobodná odpovědnost
k vrozenému řádu...*

Autor: Karel Veliký

Snad nejvíce překládaný titul z přebohaté autorské bibliografie Alaina de Benoista vychází péčí nového nakladatelství Sol Noctis konečně i v češtině!

Hlavní jeho teze v podstatě znějí: domácí „indoevropské“ pohanské myšlení a cítění bylo na celá staletí překryto a potlačováno cizím myšlením a cítěním „semitským“. Neboli: Mojžíš zvítězil nad Eukleidem, magický Orient nad racionálním Západem, přísné jednobožství nad snášenlivým mnohobožstvím, jednota nad mnohostí, nesvoboda nad svobodou. Skvělá umělecká díla (evropská hudba, architektura, malířství) nevznikla díky křesťanství, ale právě jen svébytnou tvořivostí vynikajících představitelů evropského člověka – stačí se přece podívat, jak se křesťanství dodnes kulturně projevuje v místech svého vzniku anebo na jiných kontinentech. Evropská filozofie, přírodovědy a na nich založená strojová technika pak vznikly přímo proti duchu křesťanství (vždyť ani v pobožnůstkářských USA nikoho nenapadlo nazvat vesmírný program „Jesus“!), duchu, který se s „novým věkem“ (epocha: 1492) začal zvolna vytrácet. Avšak pozor: v posvětštěné podobě, např. právní či ideologické, křesťanské relikty žitý svět nadále mocně ovlivňují.

V totalitním nároku Jednoho Jediného Pána mají prý svůj původ nejen fašistické a komunistické totality, ale zjevně i současný monoteismus Trhu. Ze zásady rovnosti lidských duší před Jahvem je odvozena dnešní rovnostářská agenda lidských práv. Ze zniternění vztahu člověka k Hospodinovi zůstal moderní sebestředný individualismus (egocentrismus) a prospěchářství. Z césury mezi nestvořeným (Bohem) a stvořeným (příroda) bezohledná neodpovědnost vůči druhé.

... a úplná poslušnost vůči předepsanému zákonu.

Autor své teze dokládá příklady z dějin, ukazuje, že i v dobách křesťanského panství pronikaly do spisů evropských teologů a učenců (Pelagius, Erigena, Mistr Eckhart, Mikuláš Kusánský aj.) „vrozené“ pohanské „bludy“ (společný jmenovatel: nedílnost viditelného a neviditelného světa), a nabádá „být pohanem“, aby Evropa „lesů, luk, vod a strání“ konečně setřásla i tyto zhoubné pozůstatky žárlivého pouštního náboženství. A co vlastně ono „být pohanem“ znamená? Rozhodně nejde o chtěný návrat do agrární minulosti, o folklórní činnosti („stavění oltářů Perunovi či Ódinovi“) a už vůbec ne o církevní optikou vykreslované nevědomé buranství (paganismus), smyslné nevázanosti („satanismus“) či omezenost lidského poznání (agnosticismus).

„Být pohanem“ znamená způsob („Styl“) každodenního žití, myšlení a cítění založený na „přehodnocení všech hodnot“. Pohan žije s vědomím, že svět je kontinuum a všechny dualismy (mezi duchem a hmotou, bytím a vznikáním, subjektem a objektem etc.) jsou pouze zdánlivé (fenomenální), nikoli podstatné (esenciální), přičemž se vzájemně (komplementárně) doplňují, třebas i zápolením (všecko vzniká sporem). Božské není „zcela jiné“, je soupodstatné s lidským (od homérského hrdiny, měřícího se směle s bohy, po nadčlověka). Místo lineárního pojetí času (majícím začátek a konec) si pohan osvojuje pojetí sférické (bez časových hranic). Nepohrdá (jako Pavel) lidským světem ani ženou, nýbrž přitakává životu

(vitalismus). Oškliví si vykupitelství (mesianismus) a sílu čerpá ze sebe (voluntarismus). Odtud pramení jeho nezávislá důstojnost: podíl na „věčnosti“ (čili na tom, co přesahuje individuum) si tvoří sám svým činným žitím, ovládaném opět etikou cti (hanby) namísto vnucené semitské etiky hříchu (viny), přičemž etika je mu neoddělitelná od estetiky. Především ale *staví zvláštní před obecné*, proto třeba dobře ví, že žádný „univerzální člověk“ neexistuje, nýbrž vždy jen člověk zvláštní (Čech, Nigerijec, Číňan), určený svým etnickým (čili kulturně-rodovým) původem, a v těchto rozdílech spatřuje bohatství světa (pluriversum).

Z uvedeného výčtu je již patrná hlavní matrice „nového pohanství“ a „pravé evropské zbožnosti“ (lépe: duchovnosti). Je jí Friedrich Nietzsche a někteří další myslitelé německé konzervativní revoluce (goethovsko-spenglerovské faustovství: „Na počátku byl Čin“). Dále zlomky Hérakleita, drobtý z Eddy. Hojnost citací dalších (literárních, vědeckých, historických) autorů povšechný obraz hlavně buď dokládá, nebo doplňuje.

V osmdesátých a na počátku devadesátých let minulého století se toto novopohanství mezi (nejen) radikálně pravicovou mládeží stalo módou. Když móda pomínula (mimořádně, „móda mohla vzniknout pouze na Západě, právě tam, kde se rozvinula víra v Ježíše Krista“, tvrdí G. Lipovetsky ve své *Říši pomíjivosti*), posílily kritické hlasy. Katolická, monarchická a tradiční pravice té nové totiž od počátku předhazovala de facto osvícenská východiska – demokratičnost, republikánství, na svobodném bádání založený scientismus (pozitivistické i empirické ražby) vedoucí v důsledku nejprve k modernímu hmotářství a bezbožnosti, posléze k postmoderní myšlenkové anarchii. Nyní konstatovala, že novopohanství je pro Alaina de Benoista přesně tím, co před sto lety katolictví pro nevěřícího Maurrása, když indoevropskou tradici užívá v pozitivistickém (tedy přesněji: sociologickém) klíči jako souhrn převážně osobních a společenských hodnot bez opravdové víry v Absolutno.

S touto tváří antropocentrismu souvisí i nejzávažnější výtky, neboť jako „heroický konstruktivismus“ („Člověk je pán forem!“) maskovaný *nominalismus* – směr tvrdící, že v realitě nelze nalézt žádné obecné metafyzické principy (jako jsou například Krása a Spravedlnost), z nichž vychází vše ostatní, a jež určují závazná měřítka pro to, co „má být“ – vedl k modernímu relativismu: obecným pravdám byla uzmuta platnost přesahující časnost, tím postupně začal rozklad vědění o neviditelné (metafyzické) hierarchii a podstatě skutečnosti, čímž následně mizela i obecná měřítka pro posuzování idejí, hodnot, činů etc. v žitém světě. Tak byl na Západě podkopán, rozvrácen a rozvolněn veškerý Řád (také oddělením Absolutna včetně etiky, jeho „periferie“, od politična), a nahrazen výše zmíněným scientismem, který zase vedl ke (specificky „buržoaznímu“ a kapitalistickému) „technickému myšlení“, tedy k myšlení kvantitativnímu, instrumentálnímu a nakonec pragmatickému a utilitaristickému. Dnešní svět není tedy již organizován podle Pravdy neuchopitelné slovy, nýbrž podle účelů. Na tomto místě reakcionářská kritika škodolibě připomíná, jak se „pohanský Club Méditerranée snobské nové pravice“ koncem sedmdesátých let jistě nikoli náhodou ocitl v blízkosti giscardovské technokracie...

Až z drásavé odlišnosti obou zprava nastíněných hledisek jasně vysvítá, kolik podnětů k přemýšlení tato důležitá kniha člověku nelhostejnému k soupeření idejí skýtá. Je to výzva!